

В. І. Бобрицька, доктор педагогічних наук, професор,
в. о. завідувача кафедри освітньої політики Інституту політології та права
Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова

РОЗВИТОК АКАДЕМІЧНОЇ МОБІЛЬНОСТІ В КРАЇНАХ ЧОРНОМОРСЬКОГО РЕГІОНУ В КОНТЕКСТІ ГЛОБАЛІЗАЦІЙНИХ ОСВІТНІХ ПРОЦЕСІВ

У статті здійснено аналіз інформаційних джерел, що висвітлюють специфіку розвитку академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в контексті глобалізаційних освітніх процесів; з'ясовано об'єктивні та суб'єктивні зв'язки й відносини, що є загальними для систем вищої освіти досліджуваних країн і визначають стійкі прагнення до розвитку й зміцнення їх інтелектуального, соціального, наукового і освітнього потенціалів, академічного та загально-культурного взаємозбагачення; схарактеризовано особливості розвитку академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в умовах розгортання процесів глобалізації.

Ключові слова: академічна мобільність; країни Чорноморського регіону; процеси глобалізації.

Постановка проблеми та її актуальність. Сучасний етап розвитку світового освітнього ландшафту відзначається впливом низки чинників і мегатрендів, що найближчим часом спричинять істотні зміни його загальної картини, модифікацію форм глобальної освітньої політики. Очевидним став той факт, що швидкий рух у підвищенні конкурентоспроможності в освітній сфері демонструють відмінні за традиціями освіти країни Східної і Західної Європи, Азійсько-Тихоокеанського і Чорноморського регіонів тощо.

Для України, як і для інших країн, крім системних змін, пов'язаних із процесами глобалізації, найважливішим чинником реформування вищої освіти стало започаткування Болонського процесу. Болонські реформи потребували уніфікації не лише в галузі інформаційно-технологічної платформи освіти, але й у сфері організації системи освіти України. Мета цієї організаційної уніфікації – підготовка до очевидного й неминучого процесу: інтеграції національних систем освіти в єдиний Європейський освітній простір. У цьому контексті на вищу освіту покладається актуальне завдання підготовки мобільної робочої сили, розширення перспектив її працевлаштування, формування у сучасної академічної і студентської спільноти почуття соціально-культурного партнерства [3, с. 244].

Проте, враховуючи той беззаперечний факт, що Україна історично знаходиться на зламі західноєвропейської та східноєвропейської християнської цивілізації, актуальності набуває формування нової глобальної архітектури, що ставить Україну перед об'єктивними цивілізаційними викликами. Ці виклики однаковою мірою стосуються як зміни глобальної фінансово-економічної архітектури, так і освіти. Географічне положення дає змогу Україні стати однією з головних компонент новітньої інфраструктури Євразійського континенту, складником якої буде стрімка глобалізація ринку освітніх послуг. З огляду на це у фокусі нашого дослідницького інтересу виявилися країни Чорноморського регіону, які демонструють успішність у багатосторонніх і двосторонніх домовленостях про взаємне визнання і еквівалентність академічних курсів, дипломів, розвиток академічної мобільності й інших процесах, що стосуються освіти.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Студіювання інформаційних джерел дало змогу з'ясувати, що суттєвий внесок у наукове дослідження проблем, пов'язаних з розвитком освіти в країнах Чорноморського регіону, мають напрацювання С. Сапожнікова, який висвітлює тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону [9]; М. Матлиці, де розкриваються особливості входження країн Чорноморського регіону в Європейський простір вищої освіти [7]. Автором цієї статті було здійснено порівняльний аналіз досвіду країн Чорноморського регіону з розвитку сучасної вищої освіти в умовах зростання конкуренції на ринку освітніх [2]. Оскільки формат цієї наукової розвідки унеможливило здійснення панорамного аналізу досвіду усіх країн, що входять до Чорноморського регіону, з питань розвитку освітніх систем загалом, обмежимо контури даного дослідження аналізом розвитку та зміцнення їх інтелектуального, наукового й освітнього потенціалів, академічного взаємозбагачення.

Мета і завдання дослідження. Визначення траєкторії дослідницького пошуку спонукає до окреслення мети цього дослідження – здійснити аналіз інформаційних джерел, що висвітлюють

специфіку розвитку академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в контексті глобалізаційних освітніх процесів. На нашу думку, для досягнення мети доцільно зосередити увагу на розв'язанні таких завдань: 1) з'ясувати об'єктивні та суб'єктивні зв'язки й відносини, що є загальними для систем вищої освіти досліджуваних країн і визначають стійкі прагнення до розвитку й зміцнення їх інтелектуального, соціального, наукового і освітнього потенціалів, академічного взаємозбагачення; 2) схарактеризувати особливості розвитку академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в умовах розгортання процесів глобалізації.

Викладення основного матеріалу дослідження.Передусім з'ясуємо об'єктивні та суб'єктивні зв'язки й відносини, що є спільними для систем вищої освіти досліджуваних країн. У визначеному ракурсі наукової розвідки важливо згадати декілька подій, які стали визначальними для створення підґрунтя у розвитку й зміцненні інтелектуального, соціального, наукового й освітнього потенціалів, академічного та загальнокультурного взаємозбагачення країн Чорноморського регіону. Так, Чорноморське економічне співробітництво (ЧЕС) було утворене у 1992 р. з метою координації економічного й політичного розвитку країн Чорноморського басейну. Членство у ЧЕС на той час набули такі країни: Республіка Албанія, Республіка Азербайджан, Республіка Вірменія, Республіка Болгарія, Грузія, Грецька Республіка, Республіка Молдова, Румунія, Російська Федерація, Турецька Республіка та Україна [10]. Вихідна стратегія розвитку нового об'єднання розроблялася під час самітів, що відбувалися в Румунії (м. Бухарест, червень 1995 р.), Росії (м. Москва, жовтень 1996 р.) і Україні (м. Ялта, червень 1998 р.). Саме у м. Ялта (Україна) відбулося офіційне закріплення терміну «Організація» (Організація Чорноморського економічного співробітництва – ОЧЕС; [англ.](#): Organization of Black Sea Economic Cooperation – BSEC) і було підписано Статут ОЧЕС [11], після чого ця організація отримала статус міжнародної регіональної організації. Слід вказати, що Україна [ратифікувала](#) Статут ОЧЕС 19 березня 1999 р. [6].

Не можемо оминати увагою те, що Україна вже реалізує свій потенціал як країна з місією головної складової нової інфраструктури Євразійського континенту: 14 лютого 2008 р. у м. Київ (Україна) під час зустрічі міністрів закордонних справ країн ОЧЕС та Трійки [ЄС](#) було розпочато нову програму – «Чорноморська синергія», метою якої визначено посилення співпраці країн Чорноморського регіону та Європейського Союзу [12].

Слід вказати також на те, що в межах ОЧЕС функціонує Парламентська асамблея Чорноморського економічного співробітництва (ПАЧЕС). Обидві регіональні організації у своїх статутних документах орієнтуються на європейські освітні процеси і прагнуть співпраці у галузі вищої освіти [10].

Умовно виділяють чотири компоненти організаційної структури ОЧЕС: 1) урядовий (саміти й сесії Ради міністрів закордонних справ); 2) підприємницький (Ділова рада ЧЕС – орган координації підприємницьких ініціатив); 3) фінансовий (Чорноморський банк торгівлі й розвитку); 4) академічний (утворюється єдина регіональна академічна мережа держав Чорноморського басейну, яку передбачається об'єднати з відповідними європейськими мережами) [10]. Зазначимо, що в розв'язанні завдань нашого дослідження інтерес представляє четвертий компонент організаційної структури ОЧЕС – академічний.

Важливою віхою у посиленні академічної співпраці країн ОЧЕС було створення на основі рекомендацій ПАЧЕС у 1997 р. під час сесії в Бухаресті мережі університетів Чорноморського регіону ([англ.](#): BlackSeaUniversitiesNetwork – BSUN). На сьогодні більш ніж 100 університетів з 12 країн ОЧЕС (Албанія, Азербайджан, Вірменія, Болгарія, Грузія, Греція, Молдова, Румунія, Сербія, Росія, Туреччина, Україна) входять у цю мережу [14]. Серед актуальних тем, що були винесені на обговорення на 12-й Конференції ректорів університетів країн Чорноморського регіону (м. Тбілісі, Грузія, 12–15 травня 2016 р.) – це зміна ролі університетів у глобальному й регіональному контексті; оцінка нових тенденцій у сфері глобальних систем вищої освіти, що представляють інтерес для BSUN [15].

Для того, щоб у контурах академічної співпраці країн-учасниць ОЧЕС схарактеризувати особливості розвитку академічної мобільності в умовах розгортання процесів глобалізації, визначимося щодо авторської позиції у розумінні змісту поняття «мобільність». Так, теоретично значущим для нашого дослідження є визначення поняття «мобільність», яке наведено у Національному освітньому глосарії з вищої освіти: «Мобільність (Mobility): ключовий принцип формування європейських просторів вищої освіти і досліджень, що передбачає різноманітні можливості для вільного переміщення студентів, викладачів, дослідників, адміністраторів у цих

просторах з метою академічного і загальнокультурного взаємозбагачення, слугує забезпеченню цілісності зазначених європейських просторів» [8, с. 39].

Подальший наш дослідницький поступ пов'язаний з аналізом Рекомендацій зі взаємного визнання дипломів про вищу освіту країн-учасниць ЧЕС, які було схвалено в результаті дебатів на Дванадцятій пленарній сесії Генеральної Асамблеї (м. Санкт-Петербург, Російська Федерація, 10 грудня 1998 р.) [4]. Осмислення змісту Рекомендацій дає змогу переконатися у стійких прагненнях ОЧЕС до розвитку й зміцнення інтелектуального, соціального, наукового й освітнього потенціалів, академічного та загальнокультурного взаємозбагачення країн, що мають членство в Організації. Базовими положеннями щодо розвитку академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в контексті глобалізаційних освітніх процесів є такі:

1. Академічна мобільність і вільне пересування студентів, викладачів і дослідників дуже важливі для країн ЧЕС тому, що вони є внеском у розвиток тісніших зв'язків в галузі науки і освіти, сприяють зміцненню світу і створенню атмосфери взаєморозуміння між народами регіону;

2. Сприяння академічній мобільності, взаємному визнанню кваліфікацій у сфері вищої освіти країнами-учасницями ЧЕС зробить їх системи освіти відкритими один для одного і для решти світу, дозволяючи молодим людям здобувати освіту за кордоном і збагачуватися міжнародним досвідом. Без сумніву, це зробить внесок у розвиток людського потенціалу Чорноморського регіону і зростання його конкурентоспроможності на глобальному ринку робочої сили, що формується;

3. Відмінність систем освіти в країнах Чорноморського регіону відбиває їх культурна, соціальна, політична, релігійна і економічна різноманітність – спадщина, до якої слід ставитися з належною пошаною. Країни ЧЕС повинні прагнути дати можливість своїм громадянам отримати користь з цієї багатой різноманітності, полегшуючи доступ студентів однієї країни до ресурсів у сфері освіти в інших країнах [4].

Слід вказати, що розвиток академічної мобільності в ОЧЕС балансується залежно від обраної у кожній з країн-учасниць стратегії інтернаціоналізації. Оскільки в Рекомендаціях Дванадцятій пленарній сесії Генеральної Асамблеї визначено важливість для Парламентів й Урядів країн-учасниць ЧЕС, по-перше, сприяти крокам щодо співпраці між університетами, зокрема, у рамках мережі Чорноморських університетів з метою розвитку академічної мобільності і взаємному визнанню кваліфікацій у сфері вищої освіти в регіоні; по-друге, поглиблювати співпрацю в цій сфері з ЮНЕСКО, Радою Європи, Європейським Союзом (ЄС), іншими зацікавленими організаціями і країнами [4], сформулюємо підходи, які стимулюватимуть розвиток досліджуваного феномену в ОЧЕС.

Передусім зазначимо, що, за оцінками науковців, освітня політика щодо розвитку академічної мобільності у багатьох країнах характеризується невизначеністю конкретних цілей, «які підміняються загальними фразами, а за кінцевим результатом розвитку академічної мобільності розуміється покращення її рівня» [16]. При цьому державне регулювання видів академічної мобільності відбувається переважно шляхом розв'язання низки завдань, центральними з яких є підтримка рівноваги між експортом та імпортом освітніх послуг, підвищення якості й привабливості національної системи освіти, забезпечення доступності для резидентів і нерезидентів тощо [13, с. 22].

З огляду на викладене, умовами ефективності національних стратегій ОЧЕС у розвитку академічної мобільності має бути розмежування її видів. Зокрема, доцільно диференціювати академічну мобільність за різними програмами (бакалаврськими, магістерськими, докторськими), визначити цілі (навчання, стажування тощо), встановити окремі підходи до фінансування внутрішньої та зовнішньої мобільності, окреслити її геополітичну спрямованість, а також інструменти досягнення цілей. Оскільки, як зазначалося вище, ОЧЕС зорієнтована на співпрацю у досліджуваній сфері з Радою Європи, ЄС, важливо урахувати те, що нормативно-правові документи європейських країн більшою мірою підтримують академічну мобільність у контексті навчання і викладання, а тому вони спрямовані на розв'язання питань академічної мобільності студентів, які навчаються за бакалаврськими і магістерськими (зрідка – за докторськими) програмами, або професійної мобільності науковців і викладачів з метою викладання у вищому навчальному закладі за кордоном [3, с. 257]. При цьому, на нашу думку, привабливість освіти закордоном (як у межах ОЧЕС, так в країнах світу) залежатиме від успішності розв'язання проблем візової політики країн, створення можливостей для працевлаштування під час здобуття освіти і в подальшому за обраною спеціальністю.

Для країн-учасниць ОЧЕС у їх прагнення розвивати академічну мобільність слід

враховувати те, що найприйнятнішим способом підтримки зовнішньої академічної мобільності в різних країнах є система державних кредитів і позик, яка, водночас, має низку обмежень за різними ознаками. Здійснений автором аналіз досвіду країн ЄС у розвитку академічної мобільності [1; 3; 13], може бути корисний, на нашу думку, й для ОЧЕС. Так, до основних тенденцій європейської освіти, що обумовлюють суттєві зміни в національних системах освіти країн ЄС і створюють підґрунтя для розширення мобільності викладачів і студентів, можна віднести такі: 1) прискорення темпів розвитку суспільства і, як наслідок, – необхідність підготовки в системі вищої освіти нової генерації фахівців, здатних до кар'єрного зростання у швидкозмінних умовах ринку праці; 2) перехід до постіндустріального, інформаційного суспільства, значне розширення масштабів міжкультурної взаємодії, що потребує формування у студентської молоді ще на етапі здобуття професійної освіти навичок комунікації та толерантності; 3) диверсифікація вищої освіти (стосується моделей вищої освіти, яка стає багатоваріантною з виникненням нових навчальних середовищ); 4) урізноманітнення типів навчальних програм і прийняття стандартів освіти, що визнаються країнами-учасницями Болонського процесу (можливість особистості в здобутті певного освітнього та кваліфікаційного рівнів, що забезпечить її мобільність на ринку праці); 5) посилення взаємозв'язку вищої школи з ринком праці (формування готовності у майбутнього фахівця до можливої зміни виду діяльності, оновлення знань і отримання нової кваліфікації); 6) динамічний розвиток економіки, зростання конкуренції, скорочення сфери некваліфікованої і низькокваліфікованої праці, глибокі структурні зміни у сфері зайнятості, які визначають постійну потребу у підвищенні професійної кваліфікації та перепідготовці фахівців, зростанню їх професійної мобільності [3, с. 235].

Подальше вивчення генези досліджуваної проблеми свідчить про те, що реальні кроки у розвитку мобільності студентів і викладачів кожної з країн Чорноморського регіону мають бути спрямовані на збалансування зовнішньої, «горизонтальної» (навчання в іншому вищому навчальному впродовж певного періоду часу – семестру, навчального року, по завершенні якого передбачається повернення до свого навчального закладу та продовження навчання у ньому), та вхідної, «вертикальної», мобільності (навчання студента в іншому навчальному закладі, по завершенні якого він отримує освітній ступінь). Вкажемо, що «горизонтальна» мобільність дістала назву «дипломна / рівнева мобільність» (diploma / degreemobility), «вертикальна» – відповідно «кредитна мобільність / тимчасова» (credit / temporarymobility) [16].

На сучасному етапі розвитку національних систем вищої освіти країни-учасниці ОЧЕС мають ураховувати те, що у міжнародному вимірі активізація академічної мобільності в освітніх реаліях різних країн визначила новий напрям у розвитку глобальної освіти – «номадичне» (nomade (англ.) – мігруюче, мобільне), яке пов'язане з індивідуалізацією процесу освіти і розвитком ІD-концепції (IndividualDemand) в освіті. Попит на подібні освітні послуги зумовлений тим, що останнім часом різко зросла потреба у фахівців у стислих часових рамках здобути ту чи іншу спеціалізовану освіту чи певний обсяг додаткових знань, які б підтверджувалися відповідними сертифікатами [1, с. 236].

Висновки. Викладене дає підстави для низки теоретичних узагальнень.

1. Визначальним у створенні підґрунтя для розвитку й зміцнення інтелектуального, соціального, наукового й освітнього потенціалів, академічного та загальнокультурного взаємозбагачення країн Чорноморського регіону стало рішення Урядів країн (Албанії, Азербайджану, Вірменії, Болгарії, Грузії, Греції, Молдови, Румунії, Росії, Туреччини, України, а пізніше – Сербії) про створення об'єднання, що дістало назву Організація Чорноморського економічного співробітництва (ОЧЕС), в межах якого функціонує Парламентська асамблея Чорноморського економічного співробітництва (ПАЧЕС). Обидві регіональні організації у своїх статутних документах орієнтуються на європейські освітні процеси і прагнуть до співпраці у галузі вищої освіти.

2. В основі стратегії розвитку академічної мобільності в країнах Чорноморського регіону в умовах розгортання глобальних освітніх процесів є визнання права вільного пересування студентів, викладачів і дослідників, що визначено важливим напрямом розширення й поглиблення зв'язків у галузі науки і освіти, створення атмосфери взаєморозуміння між народами регіону і для країн ЧЕС.

3. Академічна мобільність у сфері вищої освіти країн-учасниць ОЧЕС сприяє розв'язанню низки актуальних завдань розвитку мережі університетів Чорноморського регіону (BSUN), серед яких – зміна ролі університетів у глобальному й регіональному контексті; оцінка нових тенденцій у сфері глобальних систем вищої освіти, що представляють інтерес для BSUN. Саме академічна мобільність робить системи освіти країн Чорноморського регіону відкритими

один для одного і для решти світу, створюючи для студентів можливість фізичного і віртуального переміщення у глобальному освітньому середовищі, і, як наслідок, – здобуття молодими людьми освіти за кордоном, збагачення міжнародним досвідом.

4. Розвиток академічної мобільності в країнах-учасниках ОЧЕС в умовах глобалізації освітніх процесів виконує важливу функцію об'єднання студентської спільноти навколо спадщини, яка представлена культурною, соціальною, політичною, релігійною й економічною різноманітністю країн Чорноморського регіону. Це полегшує доступ студентів однієї країни до ресурсів у сфері освіти інших країн, сприяє розвитку людського потенціалу Чорноморського регіону, зростанню його конкурентоспроможності на глобальному ринку робочої сили.

Здійснене дослідження є лише спробою окреслити контури вивчення проблеми розширення академічної мобільності викладачів і студентів країн Чорноморського регіону як ключового принципу формування глобального простору вищої освіти. Актуальними є питання лібералізації маркетингу освітніх послуг в умовах зближення систем освіти країн-учасниць ОЧЕС, розроблення етичних засад транснаціональної освіти, що визначено як перспективні напрями майбутніх наукових розвідок автора.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бобрицька В. І.* Мобільність як ключовий принцип формування європейського освітнього простору / В. Бобрицька // Теоретичний та науково-методичний часопис «Вища освіта України». – 2013. – № 3 (додаток 2). – Тематичний випуск «Європейська інтеграція вищої освіти України в контексті Болонського процесу». – С. 234–238.

2. *Бобрицька В. І.* Сучасна вища освіта в умовах конкуренції на ринку освітніх послуг: порівняльний аналіз досвіду країн Чорноморського регіону / В. І. Бобрицька // Вісник Національного авіаційного університету. Серія : Педагогіка. Психологія : зб. наук. пр. – К. : Нац. авіац. ун-т, 2016. – Вип. 1(8). – С. 17–22.

3. *Бобрицька В. І.* Розвиток академічної і професійної мобільності в умовах розгортання трансформаційного суспільства / В. І. Бобрицька // Освітня політика: філософія, теорія, практика [монографія] / За ред. В. П. Андрущенко; Авт. кол. : В. П. Андрущенко, Б. І. Андрусишин, В. І. Бобрицька, Р. М. Вернидуб та ін. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2015. – С. 243–272.

4. *Двенадцатая* Пленарная Сессия Генеральной Ассамблеи: рекомендация 31/1998 о взаимном признании дипломов о высшем образовании странами-участницами ЧЭС. [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://www.pabsec.org/depo/documents/reports-and.../ru-rec-x85qpa599r.pdf>

5. *Закон України «Про вищу освіту»* // Відомості Верховної Ради (ВВР). – 2014. – № 37–38. – Ст. 2004 (Із змінами, внесені згідно із Законом № 76-VIII від 28.12.2014).

6. *Закон України «Про ратифікацію Статуту Організації Чорноморського Економічного Співробітництва»* // Відомості Верховної Ради України (ВВР) від 07.05. 1999, № 18, стаття 145.

7. *Матлица М.* Вхождение стран Черноморского региона в Европейское пространство высшего образования / М. Матлица // Внешние аспекты Болонского процесса: высшее образование Юго-Восточной Европы и европейское пространство высшего образования в глобализированном мире // Высшее образование за рубежом. – 2007. – № 6 – С. 38–52.

8. *Національний освітній глосарій: вища освіта* / авт.-уклад. : І. І. Бабин, Я. Я. Болюбаш, А. А. Гармаш й ін. – К. : ТОВ «Видавничий дім «Плеяди», 2011. – 100 с.

9. *Сапожников С. В.* Тенденції розвитку вищої педагогічної освіти в країнах Чорноморського регіону : дис. ... д-ра пед. наук : 13.00.04 / Станіслав Володимирович Сапожников. – Ялта, 2014. – 630 с.

10. *Організація Чорноморського економічного співробітництва.* – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://uk.wikipedia.org/wiki/%D0%9E%D1%80%D0%B3%D0%B0%D0%BD%D1%96%D0%B7%D0%B0%D1%86%D1%96%D1%8F_%D0%A7%D0%BE%D1%80%D0%BD%D0%BE%D0%BC%D0%BE%D1%80%D1%81%

11. *Статут Організації Чорноморського економічного співробітництва, ратифікований Законом № 526-XIV (526-14) від 19.03.1999 р.* – [Електронний ресурс] – Режим доступу: http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/998_009

12. *Чорноморська синергія : підсумки Київського форуму.* – [Електронний ресурс]. – Режим доступу: Режим доступу: http://www.ea-ua.info/news.php?news_id=9172&news_show_type=1

13. *Bobrytska V. I.* Innovation in the Educational policy of Ukraine in the development of academic mobility / V. I. Bobrytska // Innovations in education: Monograph 3/ ed. by L. Shlossman. – Vienna: «East West» Association for Advanced Studies and Higher Education GmbH, 2014. – P. 16–27.

14. *Black Sea Universities Network (BSUN)*. – [Electronic resource]: <http://www.bsun2015.rect.bd.as.rs/about-bsun.php>

15. *Black Sea Universities Network (BSUN)*. – [Electronic resource]: <http://www.bsun.org/?task=events&id=140&web=bsun>

16. *National Report regarding the Bologna Process implementation 2009-2012*. – [Electronic resource]: <http://www.ehea.info/article-details.aspx?Articled=86>

В.И. Бобрицкая

РАЗВИТИЕ АКАДЕМИЧЕСКОЙ МОБИЛЬНОСТИ В СТАНАХ ЧЕРНОМОРСКОГО РЕГИОНА В КОНТЕКСТЕ ГЛОБАЛИЗАЦИОННЫХ ОБРАЗОВАТЕЛЬНЫХ ПРОЦЕССОВ

Резюме. В статье осуществлен анализ информационных источников, которые освещают специфику развития академической мобильности в странах Черноморского региона в контексте глобализационных образовательных процессов; определены объективные и субъективные связи, отношения, которые являются общими для исследуемых стран, определяют их стойкие устремления к развитию и укреплению интеллектуального, социального, научного, образовательного процессов, а также академического взаимообогащения; дана характеристика развитию академической мобильности в странах Черноморского региона в условиях развертывания процессов глобализации.

Ключевые слова: академическая мобильность; страны Черноморского региона; процессы глобализации.

V. Bobrytska

DEVELOPMENT OF ACADEMIC MOBILITY IN THE COUNTRIES OF THE BLACK SEA REGION IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION-DRIVEN EDUCATIONAL PROCESS

Summary. The article analyzes the information sources highlighting the specifics of academic mobility in the countries of the Black Sea region in the context of globalization-driven educational processes; there have been revealed the objective and subjective connections and relationships which are common to the higher education systems of the countries to have been studied and determine the commitment to sustainable development and enhancement of their intellectual, social, scientific and educational potential, as well as general academic mutual enrichment; there has been provided the overview of the peculiarities of academic mobility in the countries of the Black Sea region in the settings of progress of globalization processes.

Keywords: academic mobility; countries of the Black Sea region; globalisation processes.